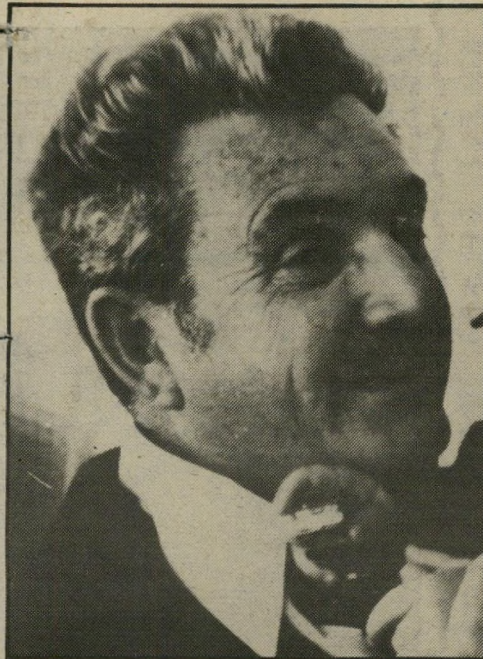

הם קורים בערך אחת לחמש שנים – כל רצח מתוך רחמים מגלה

טרגדיה אנושית איומה – האם צריכים גם לשפוט ולענוש את ההורגים?

לדתם ענד ממות

יעבור למוסד. כדי למנוע ממנו סבל זה, הרג הסב את נכדו ואיבד עצמו לדעת. זהו מיקרה נדיר שבו הסב הורג מתוך רחמים. ברוב המיקרים האם העושה זאת.

פרשת אביגדורי הסב יוסף ברניצקי אהב מאוד את נכדו האוטיסט. הוא חשש מהיום בו ימות והנכד

לפני בחינה סטאטיסטית, זה מתרחש אחת לחמש שנים בערך. וכאשר קורה מיקרה של רצח מתוך רחמים, מתגלה טראגדיה אנושית קורעת לב.

לפני שבועיים נמצאה אשה צעירה משוטטת ברחובות תל-אביב עם בנה הקטן, השוטרים, שריחמו עליהם, נתנו להם לישון בתחנת-המישטרה. עם שחר לקחה האשה את בנה לשירותים וחזרה משם לבדה, כשהיא מספרת לשוטרים כי רצחה את בנה, מכיוון שרצתה למנוע ממנו סבל.

לפני חודשים אחדים נעצרה בחיפה אשה יפהפיה, אשר הטביעה את בנה בן השלוש באמבטיה. גם היא טענה כי עשתה זאת כדי למנוע ממנו סבל. האשה נשלחה להסתכלות, ונקבע כי למרות הפרעות נפשיות, היא מסוגלת לעמוד לדין. היא נאשמה ברצח, בבית-הדין השופט המחוזי בחיפה.

יש מקרים שאינם מובאים לדין, מכיוון שההורג מתאבד אחרי שעשה את מעשה-החסד. כך קרה ליוסף ברניצקי, שהרג בשנת 1980 את עופר אביגדור, נכדו האוטיסט, והתאבד במקום.

ניתוח מישפטי

מאז המיקרה של גיולה כפרי, בשנת 1964, חלה התקדמות בגישת פרקליטות המרינה לבעיה זו.

להיות עיוור כל ימי חייו. סיפר אביו של רני להעולם הזה (29.4.64).

לכל אסון אפשר להתרגל. גם אנחנו התרגלנו למחשבה כי רני עיוור. ערכנו לו תוכניות אחרות. חשבנו, לעיוורים יש חוש מיוחד למוסיקה, נקנה לו פסנתר ונלמד אותו לנגן... אולם אז נפצו גם התוכניות החדשות. רני החל מגלה תופעות בלתי-נורמליות נוספות. הוא לא דיבר, לא אמר אפילו אבא ואמא. גיולה נכתה כל לילה.

קיוונו כי זה מעצור זמני, בגלל עיוורו, וכי זה יעבור, עד שהגענו לר"ר הנס לובינסקי. הוא גילה לנו את האמת האיומה. הילד לא שומע ולא יוכל לדבר. הוא הוסיף ואמר כי רני גם מפגר בשיכלו. שיניו היו רקובות, היה לו רשט צר ולשון שהשתרבה החוצה. היתה זו המכה האיומה ביותר. הרופא הדגיש, כי רני לא יוכל לעבור לעולם את רמתו השכלית של ילד בן שנתיים.

זה היה קשה במיוחד לגיולה, שהיתה אחת מעשית במיקצועה, ועבדה שנים אחדות במוסדות לילדים מפגרים. היא ידעה כמה הם טובלים במקומות אלה וכיצד העובדים במקום ארישים לסיבלם. היא אהבה את רני יותר מאשר אהבה את בנה הבכור, שהיה ילד נורמלי.

היא טיפלה בו במסירות נוגעת ללב. היתה מלבישה אותו בכגרים נקיים והוא היה מלכלך אותם מייד, מכיוון שלא יכול היה לשלוט על צרכיו. כאשר ניסה האב לדבר על מוסד, היתה גיולה מתחלחלת. והיא אמרה: "לא! הילד שלי לא יעבור את הגיהנום של המוסדות לילדים מפגרים".

היא הרבתה לחשוב על מותה ואמרה: "אני יודעת שאסור לי למות. כי או יסתובב בני בתחנה-המרכזית, עיוור, חסר-שכל, אילם ומקבץ נרבות, וילדים יצעקו אחריו – משוגע! משוגע!"

כאשר החליטה לבסוף לקחת את גורלו בידיה, עשתה זאת כאם אוהבת.

האב הואשם בנסיון לרצח, עבירה שעושה עשרים שנות מאסר.

גם כאן טען הסניגור כי האב פעל מתוך רחף שאינו בריכוז, שנבע ממחלת-נפש. אולם בית-הדין השפט דחה את הטענה הזו. הוא נמצא אשם, ובית-הדין השפט המחוזי דן אותו לארבע שנות-מאסר.

במיקרה זה לא השתכנע בית-הדין שהאב פעל מתוך רחמים לבנו המפגר, אלא יותר מתוך רחמים על ילדיו הנורמליים, שסבלו מידי המפגר, וכן בגלל רחמים עצמיים. בעיוורו והחלט להקל בעונשו, והשופטים דנו אותו לשנתיים מאסר. (ע"פ 219/68 פד"כ ב"ב (2) עמוד 286).

כל דמיון אינו יכול להמציא מיקרים קורע-לב יותר מאלה שהחיים הציגו לפני כתיבה-מישפט. לכן נביא להלן את תקצירם של המיקרים האלה.

גיולה כפרי*

יודש אחרי שרני נולד, גילינו כי הוא עיוור. אחרי שנה שלמה של טיפולים ידענו כי נחרץ גורלו של ילד זה.

מכיוון שהיא היתה החלוצה במדינה בנושא זה, הפכה בישראל לשם-רדף לרצח מתוך רחמים, ובגלל הזמן הרב שעבר מאז, גיולה היא היחידה המופיעה בכתבה בשמה האמיתי. שמות כל יתר הנאשמים הם ביונים, כדי שלא לפגוע בבני משפחותיהם.

המעשה, וכי יש לראות במיקרה התאבדות מורחבת מצד האם, שראתה בה ובכחה גוף אחר, בחייה ובמותו. כתבה-אישום המקורי האשים את האשה ברצח, אולם במהלך המישפט הסכימה הפרקליטות והפכה אותו להריגה. בית-הדין השפט הביע את שביעות-רצונו מצעד זה, וגזר על האשה שנת מאסר בפועל.

המיקרה השלישי, היחיד שהגיע לבית-הדין השפט העליון, היה מיקרהו של אב מפתח-תיקוה, שבשנת 1967 התייצב בתחנת-המישטרה וטען כי הרג את בנו המפגר בן ה-15. השוטרים, שחששו לביתו, מצאו את הבן במצב קשה, אך אחרי טיפול של שבועות אחדים בבית-החולים החלים הבן מפצעיו.

יש היום ארבעה פסקי-דין שטיפלו בנושא בישראל. רק אחד מהם מרבר על רצח מתוך רחמים. כפי שנהוג להגדירו בספרים. כלומר, איתנטיה.

זהו המיקרה שקרה בשנת 1975, כאשר אם מבוגרת הרגה בירית-אקרוך את בנה בן ה-37, שהיה חולה אנוש כסרטן, והתחנן שתגאל אותו מיטוריו. (ת"פ תל-אביב 55/75, פסקים מחוזיים 1976 ב) (עמוד 134). היא הואשמה לפנים משורת-הדין בהריגה בלבד, ונידונה לשנת מאסר בפועל.

מקרה נוסף אירע בשנת 1970 ברחובות. אם ניסתה להתאבד ולהרוג את בתה הקטנה, שהיתה חרשת ואילמת. במיקרה זה נטען כי האשה לא היתה שפויה ברעתה כאשר ביצעה את

העונש המוטל על אדם שהורשע בהריגה בגלל רחמים הוא בדרך-כלל שנת מאסר בפועל. השופט חיים כהן קבע בפסק-הדין היחיד שהגיע לבית-הדין השפט העליון, כי במיקרי המתח-חסד אין מקום לשיקולי-התרעה בעונש. שום עונש שעולס לא יוכל להרתיעם. זוהי החלטה מהשטח הנפשי, מעבר להשגתם של דיני-העונשין, קבע השופט.

מדרור זה אינו מתיימר לתת ייעוץ מישפטי ספציפי. בכל מיקרה ייתכן שזונו, בגלל ההבדלים בעובדות.

תדרוך

- 1 המישפט הישראלי, המבוסס על המישפט האנגלי, לא הגדיר את המתח-החסד כעבירה מיוחדת. היא משובצת בו כעבירה של רצח בכוונה תחילה או איבוד לדעת.
- 2 מכיוון שמיקרים כאלה הם נדירים ביותר, אין הוראה של היועץ המישפטי כיצד לנהוג בהם, כל תובע נוהג על-פי מצפנו והרגשתו.
- 3 בדרך-כלל נוהג להגיש עדיין כתב-אישום על רצח בכוונה-תחילה. אולם אם פרקליט-המחוז מתרשם מתיק-החקירה, כי אומנם היה כאן מיקרה ברור ומוצדק של המתח-חסד, יוגש כתב-אישום על הריגה, כאשר האישום הוא בהריגה, ויכל בית-הדין המישפט להתחשב בנסיבות המיקרה ולהקל בעונשו.
- 4 העונש המוטל על אדם שהורשע בהריגה בגלל רחמים הוא בדרך-כלל שנת מאסר בפועל. השופט חיים כהן קבע בפסק-הדין היחיד שהגיע לבית-הדין השפט העליון, כי במיקרי המתח-חסד אין מקום לשיקולי-התרעה בעונש. שום עונש שעולס לא יוכל להרתיעם. זוהי החלטה מהשטח הנפשי, מעבר להשגתם של דיני-העונשין, קבע השופט.

התובעת שרה סירוטה

היתה התובעת ברוב המישפטים על רצח מתוך רחמים. בבית-הדין השפט העליון גם פסיקתה של הרמב"ם בנידון.

גיולה כפרי הרגה את בנה הקטן, שהיה עיוור, חוש, אילם ומפגר. היא עשתה זאת בתכנון מדוייק, האכילה אותו בריסה הארוכה עליו, כשהיא מהולה בכרור-שינה. הפרקליטות הגישה נגדה כתב-אישום על רצח. רק זעקת-הציבור, ומילחמה שפתחו בה כל-יהתיקשורת, הצליחה לשכנע את הפרקליטות לשנות את סעיף-האישום להריגה. למרות הזעקה הציבורית, לא שונה